

Handleiding leerkrachten Projectdagen Karel Buls

Principes

Qua methodiek zijn deze opdrachten gebaseerd op non-formeel onderwijs. Deze aanpak stelt ervaringsgericht, actief, coöperatief en participatief leren voorop. In dit project ben je als leerkracht meer een coach, mentor of gids dan een instructeur. Openheid is belangrijk om leerlingen niet in een bepaalde richting te duwen, maar hen eerder de kans te geven zelf een opinie te vormen en kritische burgers te worden. Toon leerlingen waar ze kunnen kijken, zonder hen te vertellen wat ze moeten zien.

Enkele belangrijke kernwoorden voor non-formele educatie zijn:

Het gaat meer om het aanleren van vaardigheden en attitudes dan om kennisvergaring.

De variatie aan soorten opdrachten zorgt ervoor dat verschillende leerstijlen aan bod komen, zo voelen meer leerlingen zich aangesproken.

De opdrachten zijn interdisciplinair opgevat, ze gaan over en buiten het formele curriculum van afzonderlijke vakken. Je probeert thema's in hun totaliteit te bespreken, eerder dan ze op te delen in stukjes per vakgebied. We doelen op de **vakoverschrijdende eindtermen**. Achteraan de handleiding vind je een overzicht van de relevante VOETEN.

Dit zijn vooral actieve doe-opdrachten waarbij leerlingen ervaringsgericht leren. Zorg echter dat er ook voldoende ruimte is voor reflectie. Na een ervaring (opdracht, spel, activiteit) wordt besproken wat er is gebeurd (debriefing). Daarna ga je samen dieper in op de opgedane kennis (evaluatie) en

hoe leerlingen die nieuwe kennis kunnen toepassen. Informele evaluatiemomenten per groep tussendoor kunnen spanningen blootleggen en problemen voorkomen door constructieve oplossingen te zoeken. Dit kunnen ook leuke momenten zijn om te bevestigen wat goed lukte en welke grappige dingen er zijn gebeurd binnen de groep. Zo hebben de deelnemers tijd om stil te staan bij wat ze hebben meegemaakt, hoe ze zich erbij voelden, op welke manier ze hun doel hebben bereikt, wat struikelblokken waren tijdens het proces, hoe de samenwerking binnen de groep ging en hoe ze het volgende keer anders zouden aanpakken.

Praktisch

De beschreven opdrachten vormen een reeks suggesties. Als je daar voldoende tijd en groepen voor hebt, kan je alle opdrachten doen, maar dat is zeker niet noodzakelijk. Afhankelijk van het aantal dagen dat je uittrekt voor het project, de toepasbaarheid op jouw school en de noden van je leerlingen kies je de – voor jullie - interessantste opdrachten. Bij het overzicht staat per activiteit of er een begeleider voortdurend bij een groep moet blijven. In de meeste gevallen kunnen begeleiders tussen de verschillende groepen bewegen.

Alle leerlingen werken tegelijkertijd aan dezelfde opdracht, maar onderverdeeld in kleinere groepjes. Tijdens de debriefing en evaluatie (zie hierboven) kunnen groepen die apart hebben gewerkt wel samenkomen om hun resultaten aan elkaar te presenteren. Hieronder vind je tips voor werkvormen om de onderdelen samen te brengen; dat kan nuttig zijn om een overzicht te behouden. Als je meerdere dagen uittrekt voor het project kan een aantal leerlingen bijvoorbeeld een aparte media-groep van journalisten vormen die overkoepelend werkt.

Voorzie voldoende plaats, bij voorkeur een polyvalente zaal. Als verschillende groepen op elkaar gepropt zitten, wordt het snel te rumoerig. De activiteiten zijn zo opgesteld dat er veel vrijheid is om als leerling zelf beslissingen te nemen, maar ook vrijheid om in de ruimte te bewegen. Kies een lokaal of zaal waar je zowel kan knutselen, discussiëren in groep en opzoekingswerk kan doen. Voorzie een kleine ruimte, binnen de zaal of in een apart lokaal, waar het stil kan gemaakt worden om bijvoorbeeld een interview op camera vast te leggen.

In de documentatiemap en op de hand-outs vinden leerlingen heel wat informatie. Hoewel het dus geen absolute must is, is het wel aangenaam ook op tablets of computer bronnen te kunnen zoeken. Als leerlingen filmpjes of foto's maken, verzamel die dan op usb-sticks of rechtstreeks op de digitale leeromgeving zodat resultaten kunnen gedeeld worden.

Indeling: groepswerk

Verdeel de leerlingen in groepen van 4 personen. Tijdens de projectdagen blijven dezelfde groepen behouden: dit zorgt voor continuïteit in de samenwerking. Groepen kunnen op meerdere manieren worden ingedeeld: leerlingen zelf laten kiezen, willekeurige verdeling (bvb. loting, alfabetische volgorde), sterkere en zwakkere leerlingen samen plaatsen, of volgens interesse voor een bepaald onderwerp. Als meerdere klassen of jaren meedoen aan de projectdagen is dit een uitstekende kans om leerlingen samen te laten werken die anders minder met elkaar in contact zouden komen.

Om groepsopdrachten vlotter te doen verlopen, kunnen leerlingen binnen hun groep beslissen wie welke rol opneemt. Mogelijke rollen zijn:

- Organisator: coördineert, hakt knopen door, zorgt dat iedereen aan het woord komt
- Planner/time-checker: houdt tijd en deadlines in de gaten
- Geluidsbewaker: lawaai beperken, volume geluidsapparatuur in de gaten houden
- Samenvatter: neemt notities, bundelt informatie
- Bemiddelaar: zorgt dat iedereen samenwerkt, blijft neutraal bij conflict
- Vertegenwoordiger: onderhoudt contact met andere groepen, presenteert

Dit soort project vraagt activiteit en engagement van alle leerlingen. Als iedereen een specifiekere rol en daarbij horende taak krijgt, heeft iedereen – naast de groepsopdracht – individueel meer verantwoordelijkheid. Zo wordt de werklast eerlijk verdeeld over alle teamleden.

Onderdelen samenbrengen

Als de leerlingen in kleinere groepen werken aan afzonderlijke onderdelen en opdrachten is het makkelijk elkaar uit het oog te verliezen. Om overzicht te krijgen op het volledige project kun je groepen op verschillende manieren samenbrengen en aan elkaar laten rapporteren over hun werk.

- Tijdens het project kan op een centrale plaats een tijdlijn worden uitgehangen. Daar kunnen de verschillende groepen elke dag aangeven waar zij op dat moment mee bezig zijn, welke taken ze al hebben gerealiseerd of er iets op voorhand aankondigen. Dit helpt de begeleiders/leerkrachten ook om overzicht te houden. Leerlingen kunnen dagelijks een foto ophangen, een schets of een korte tekst. Ook kernwoorden of hashtags in de trant van twitter zijn een optie.
- Op het einde van het project kan een tentoonstelling georganiseerd worden. Dan stellen de verschillende groepen hun bevindingen en ervaringen aan elkaar voor aan de hand van collages (met tekst en beeld). Op die manier komt er een uitwisseling van wat er in de verschillende groepen aan bod is gekomen. Groepen kunnen naar elkaars collages gaan kijken, waar een leerling uit de betrokken groep als gids meer uitleg kan geven.

Tips voor discussieactiviteiten

Rollenspelen, fish bowls en stellingsspelen zijn kansen om communicatieve vaardigheden te verwerven en Nederlands spreken te oefenen. Zie er als begeleider op toe dat leerlingen respect tonen voor de mening van anderen. Leerlingen leren luisteren naar zowel gelijkgezinden als tegenstanders en daarop te reageren. Leerlingen leren hun opinie te uiten en met argumenten te onderbouwen.

Een stellingenspel biedt leerlingen de mogelijkheid om een eigen mening te vormen en die te verdedigen. Er is steeds een moderator (begeleider of leerling) die aangeeft wie mag spreken. Leerlingen discussiëren over stellingen en geven argumenten waarom ze wel of niet akkoord gaan. Zorg er voor dat alle leerlingen elkaar duidelijk kunnen zien en horen. Vraag bij de bespreking ook telkens of de leerlingen hun mening herzien hebben en waarom. Geven leerlingen dezelfde redens

aan om te beslissen of ze akkoord gaan met een stelling? Kun je met dezelfde redenering toch tot een andere mening komen?

Als je merkt dat een leerling heel vurig en mondig een argument verdedigt kan je als moderator advocaat van de duivel kan spelen en die leerling vragen om net de andere mening te verdedigen: dit is een heuse uitdaging en maakt het spannender.

Bij de bespreking kun je de deelnemers vragen of er gelijkenissen waren, waarom bepaalde zaken gemeenschappelijk waren, hoe andere groepen mogelijk tot andere conclusies kwamen, of bepaalde dingen niet aan bod zijn gekomen.

Beoordeling?

An sich vragen de activiteiten niet om gescoord te worden. Participeren en al doende leren is belangrijker dan een meetbaar resultaat. Punten geven is zeker niet nodig, maar activiteiten kunnen wel gezien worden als manieren om leerdoelen van een vak te bereiken. Zo kan het resultaat van de journalisten beoordeeld worden als taak of project dagelijks werk in het kader van de vakken Nederlands of Media. Debatten en discussies kunnen tellen als spreekoefeningen voor het vak Nederlands. Creatieve opdrachten kunnen beoordeeld worden in Plastische Opvoeding of kunstvakken. Onthoud echter dat al deze activiteiten vakoverschrijdend zijn in opzet.

Overzicht activiteiten: lesvoorbereiding

Opgelet: de timing omvat de ervaring en debriefing, maar evaluatie en toepassing zijn niet meegerekend.

Algemeen	Zelfde voor alle activiteiten
Leerdoelen	<p>Leerproces met 4 stappen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ervaring: opdracht, spel, activiteit in kleine groepjes 2. Debriefing: klassikaal bespreken wat er is gebeurd (vb. kringgesprek) 3. Evaluatie: samen dieper ingaan op de opgedane kennis 4. Toepassing: leerlingen bekijken hoe ze nieuwe kennis kunnen toepassen <p>Samenwerken in groep Reflecteren Individuele verantwoordelijkheid nemen a.d.h.v. een rol binnen een groep</p> <p>Belangrijke elementen van communicatief handelen in praktijk brengen Originele ideeën en oplossingen ontwikkelen en uitvoeren Zich respectvol gedragen Actief bijdragen tot het realiseren van gemeenschappelijke doelen Kwaliteitseisen stellen aan eigen werk en aan dat van anderen Omgaan met verscheidenheid Kennen het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in relaties Accepteren verschillen en hechten belang aan respect en zorgzaamheid binnen een relatie Passen inspraak, participatie en besluitvorming toe in reële schoolse situaties Gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen</p>
Werkvorm	Groepswerk: samenwerkend en actief leren

	Groepjes van 4
Doelgroep	3 ^{de} graad ASO/KSO/TSO
Materiaal	1 computer/tablet (of geprinte bundel met beeldmateriaal) per groep

Eerste redactievergadering	
Omschrijving	Verdeling van taken binnen de media-groep. Gedragscode opstellen voor de journalisten.
Leerdoelen	<p>Een redactieploeg samenstellen en daarin rollen verdelen</p> <p>Planning opstellen</p> <p>Nadenken over welke kanalen en media een bepaalde boodschap het best overbrengen</p> <p>Reflecteren over deontologie voor journalisten: kritisch zijn, respect voor privacy, doordachte acties ondernemen, nauwkeurig zijn, correcte informatie weergeven</p> <p>Alert en kritisch omgaan met media</p> <p>Gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen a.d.h.v. relevante criteria</p> <p>Participeren doordacht aan de publieke ruimte via de media</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends toetsen aan verschillende standpunten</p> <p>Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid</p> <p>Herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid</p> <p>Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het cultureel erfgoed</p> <p>Tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten</p> <p>Illustreren de rol van de media en organisaties in het functioneren van ons democratisch bestel</p>
Werkvorm	<p>Journalistiek</p> <p>Kringgesprek voor redactievergadering</p> <p>Informatie opzoeken</p> <p>Begeleider nodig</p>
Timing	40 min
Materiaal	<p>Hand-out Eerste redactievergadering</p> <p>Hand-out Biografie</p> <p>Hand-out Erfgoed</p> <p>Documentatiebundel Karel Buls</p>

Spotprenten	
Omschrijving	Context opzoeken rond spotprenten van Karel Buls 100 jaar geleden: waarom vonden lezers die toen grappig?
Leerdoelen	<p>Spotprenten van eind 19de eeuw over Buls analyseren</p> <p>Kritisch nadenken over relatie tussen politiek en beeldvorming in de media</p> <p>Historische en hedendaagse spotprenten vergelijken met elkaar</p>

	<p>Spotprent ontwerpen rond onderwijshervormingen</p> <p>Artikels/opiniestukken/columns opzoeken rond onderwijshervormingen</p> <p>Zich creatief uitdrukken a.d.h.v. spotprenten, tekeningen</p> <p>Alert en kritisch omgaan met media</p> <p>Gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen a.d.h.v. relevante criteria</p> <p>Participeren doordacht aan de publieke ruimte via de media</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p> <p>Beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen</p> <p>Herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van beleid</p> <p>Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het cultureel erfgoed</p> <p>Tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten</p> <p>Illustreren de rol van de media en organisaties in het functioneren van ons democratisch bestel</p> <p>Geven kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede aan</p> <p>Beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen</p>
Werkvorm	<p>Beeldend materiaal analyseren</p> <p>Informatie opzoeken</p> <p>Creatieve werkvorm: spotprent maken</p>
Timing	80 min
Materiaal	<p>Hand-out Spotprenten</p> <p>Bijlage Spotprenten: beeldend materiaal</p> <p>Tekenmateriaal en papier</p>

Karel Buls: reporter ter plaatse	
Omschrijving	Videreportage waarbij iemand Karel Buls speelt die reageert op het Brussel of het onderwijs van vandaag.
Leerdoelen	<p>Ander perspectief innemen (Karel Buls, burgemeester van Brussel eind 19de eeuw)</p> <p>Vanuit historische rol reflecteren over hedendaagse schoolomgeving en/of stadsbeleving</p> <p>Historische verschuivingen in waarden herkennen en verwoorden</p> <p>Historische veranderingen kunnen interpreteren en duiden</p> <p>Een video maken: inhoud onderzoeken en plannen, rol spelen, monteren</p> <p>Filmstijl kiezen en toepassen</p> <p>Zich creatief uitdrukken a.d.h.v. drama, video</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen a.d.h.v. relevante criteria</p> <p>Participeren doordacht aan de publieke ruimte via de media</p>

	<p>Participeren aan gezondheids- en veiligheidsbeleid op school</p> <p>Passen veiligheidsvoorschriften toe en nemen voorzorgen voor een veilige leef- en werkomgeving</p> <p>Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p> <p>Beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p> <p>Beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen</p> <p>Herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid</p> <p>Zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren</p> <p>Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het landschap en cultureel erfgoed</p> <p>Tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten</p> <p>Illustreren de rol van de media en organisaties in het functioneren van ons democratisch bestel</p> <p>Geven kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede aan</p> <p>Beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen</p>
Werkvorm	<p>Informatie opzoeken</p> <p>Creatieve werkvorm: fictieve videoreportage</p> <p>Drama en toneel</p>
Timing	150 min
Materiaal	<p>Hand-out Karel Buls: reporter ter plaatse</p> <p>Camera</p>

Stellingenspel	
Omschrijving	Vanuit aangenomen rol stellingen rond het Brusselse onderwijs eind 19 ^{de} eeuw, leerplicht, het taalproject op de Modelschool van de Ligue de l'enseignement verdedigen en weerleggen.
Leerdoelen	<p>Inzicht verwerven in de onderwijssituatie in België eind 19de eeuw</p> <p>Analyseren hoe onderwijs een rol kan spelen in kansarmoedebestrijding en emancipatie</p> <p>Zich inleven in een andere historische context</p> <p>Rol van verhouding tussen moedertaal en onderwijstaal inschatten</p> <p>Ander perspectief kunnen innemen, empathie</p> <p>Argumenteren</p> <p>Opinie vormen en uiten</p> <p>Historische problemen rond onderwijs linken met uitdagingen vandaag</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends toetsen aan verschillende standpunten</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p>

	Tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten Geven kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede aan Beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen
Werkvorm	Drama en toneel: stellingenspel Begeleider nodig
Timing	40 min
Materiaal	Hand-out stellingenspel

Fish bowl	
Omschrijving	Discussie over erfgoed en sociale media via 'vissenkom'-methodiek: 4 deelnemers praten, anderen luisteren en kunnen tussenkomen.
Leerdoelen	<p>Belang van technologie en sociale media in het dagelijkse leven en op termijn Reflecteren over de duurzaamheid van digitale producten (selfies, snaps, chatberichten), smartphones en sociale media Erfgoed omschrijven en voorbeelden geven Nadenken of sociale media en bijhorende digitale producten later belangrijke historische bronnen zouden kunnen zijn en of deze dus bewaard moeten worden Waarde van alledaagse digitale bronnen inschatten en beargumenteren Argumenteren Opinie vormen en uiten</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld Eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends toetsen aan verschillende standpunten Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen Beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen Herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het cultureel erfgoed Illustreren de rol van de media en organisaties in het functioneren van ons democratisch bestel Beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen</p>
Werkvorm	Fish bowl techniek Begeleider nodig
Timing	40 min
Materiaal	Begeleiding Fish bowl Hand-out Fish bowl Hand-out Erfgoed

Onderwijs in bloei	
Omschrijving	Individueel bloemen ontwerpen met zaken die leerlingen zelf belangrijk vinden

	voor goed onderwijs.
Leerdoelen	<p>Reflecteren over rechten van jongeren en kinderen m.b.t. educatie</p> <p>Onderwijssituatie en schoolomgeving in eigen school vergelijken met andere culturen/scholen 100 jaar geleden/andere scholen vandaag</p> <p>Analyseren welke middelen nodig zijn om leerlingen meer onderwijskansen te geven</p> <p>Factoren aanduiden die onderwijs bemoeilijken</p> <p>Relaties tussen en belang van verschillende aspecten van onderwijs beeldend weergeven</p> <p>Vaststellen wat al goed zit op de eigen school en waaraan er nog kan gewerkt worden</p> <p>Argumenteren</p> <p>Opinie vormen en uiten</p> <p>Presenteren (verbaal en met lichaamstaal)</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Participeren aan gezondheids- en veiligheidsbeleid op school</p> <p>Passen veiligheidsvoorschriften toe en nemen voorzorgen voor een veilige leef- en werkomgeving</p> <p>Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p> <p>Herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid</p> <p>Zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren</p> <p>Tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten</p> <p>Geven kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede aan</p>
Werkvorm	<p>Creatieve werkvorm: tekenen</p> <p>Kringgesprek</p> <p>Begeleider nodig</p>
Timing	50 min
Materiaal	Begeleiding bloeiend onderwijs

Rollenspel meertaligheid op school	
Omschrijving	Verschillende rollen aannemen om meertaligheid op school vandaag vanuit meerdere perspectieven te bekijken. Theater spelen en improviseren.
Leerdoelen	<p>Een gegeven situatie rond meertaligheid op school naar voor brengen a.d.h.v. drama</p> <p>Personage (mogelijk met ander mening dan leerling zelf) spelen in rollenspel</p> <p>Rekening houden met verschillende betrokkenen (leerling, leerkracht, ouder)</p> <p>Voordelen en nadelen van meertaligheid inschatten en duiden in schoolomgeving</p> <p>Ander perspectief kunnen innemen, empathie</p> <p>Kritisch omgaan met stereotypen</p> <p>Argumenteren</p> <p>Opinie vormen en uiten</p> <p>Presenteren (verbaal en met lichaamstaal)</p>

	<p>Zich creatief uitdrukken a.d.h.v. drama</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends toetsen aan verschillende standpunten</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p> <p>Tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten</p> <p>Beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen</p>
Werkvorm	Drama en toneel: rollenspel
Timing	90 min
Materiaal	<p>Begeleiding Rollenspel meertaligheid op school</p> <p>Hand-out Rollenspel Meertaligheid op school</p> <p>Eventueel: handpoppen voor poppenkast, verkleedkledij</p>

Strip Karel Buls	
Omschrijving	Geef de belangrijke momenten in Buls' leven weer in een strip.
Leerdoelen	<p>Accurate informatie halen uit biografie en andere bronnen rond Karel Buls</p> <p>Historische gebeurtenissen herkennen en weergeven (in chronologische volgorde) met aandacht voor context</p> <p>Reflecteren over de implicaties van formele keuzes voor beeldvorming</p> <p>Strip maken met aandacht voor stijl, kleurgebruik, materiaal, tekst en toon</p> <p>Zich creatief uitdrukken a.d.h.v. tekening, collage</p> <p>Gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen a.d.h.v. relevante criteria</p> <p>Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het cultureel erfgoed</p>
Werkvorm	<p>Creatieve werkvorm: strip tekenen</p> <p>Beeldend materiaal analyseren</p> <p>Informatie opzoeken</p>
Timing	100 min
Materiaal	<p>Hand-out Strip Karel Buls</p> <p>Hand-out Biografie</p> <p>Tekenmateriaal en papier</p>

Hofberg	
Omschrijving	Plastische voorstelling maken van de Hofberg over 100 jaar. Nadenken over verandering van het uitzicht van de stad.
Leerdoelen	<p>Inzicht verwerven in de rol van het conflict tussen burgemeester Karel Buls en koning Leopold II voor de stedenbouwkundige veranderingen rond de Hofberg</p> <p>Beeldmateriaal van Brussel – en in het bijzonder de Hofberg - 100 geleden bekijken, analyseren en vergelijken met het uitzicht van Brussel vandaag</p> <p>Praktische noden en eisen voor het leven in de stad noemen en middelen duiden om daaraan te voldoen</p> <p>Reflecteren over leefbaarheid en hoe aangenaam leven in een stad mogelijk wordt gemaakt</p> <p>Oplossingen zoeken om esthetische en praktische eisen met elkaar te verzoenen</p> <p>Nadenken over hoe duurzaamheid in de stad</p> <p>Inbeelden hoe Brussel er in de toekomst zou kunnen uitzien, wat de veranderingen</p>

	<p>zouden kunnen zijn op vlak van gebouwen, transport, mensen die er rondlopen en wonen</p> <p>Plastische voorstelling maken van hoe de Hofberg er over 100 jaar zou kunnen uitzien</p> <p>Zich creatief uitdrukken a.d.h.v. maquettes, tekeningen, collages</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p> <p>Beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen</p> <p>Herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid</p> <p>Zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren</p> <p>Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het landschap en cultureel erfgoed</p> <p>Beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen</p> <p>Geven voorbeelden van de potentieel constructieve en destructieve rol van conflicten</p>
Werkvorm	<p>Informatie opzoeken</p> <p>Beeldend materiaal analyseren en vergelijken</p> <p>Hand-out Erfgoed</p> <p>Creatieve werkvorm: tekening, collage of maquette maken</p>
Timing	120 min
Materiaal	<p>Hand-out Hofberg</p> <p>Map beeldmateriaal Hofberg</p> <p>Tekenmateriaal en papier OF kosteloos materiaal / klei / karton / lijm / schaar / tijdschriften voor collage of maquette</p>

Brasilia	
Omschrijving	Een hedendaagse stad vanaf nul ontwerpen. Nadenken over praktische eisen en hoe je een stad leefbaar maakt.
Leerdoelen	<p>Praktische noden en eisen voor het leven in de stad noemen en middelen duiden om daaraan te voldoen</p> <p>Reflecteren over leefbaarheid en hoe aangenaam leven in een stad mogelijk wordt gemaakt</p> <p>Oplossingen zoeken om esthetische en praktische eisen met elkaar te verzoenen</p> <p>Nadenken over hoe duurzaamheid in de stad</p> <p>Bestaande steden met elkaar vergelijken</p> <p>Schets maken van bouwplan van een gloednieuwe stad</p> <p>Zich creatief uitdrukken a.d.h.v. tekeningen</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends toetsen aan verschillende standpunten</p>

	<p>Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p> <p>Beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen</p> <p>Herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid</p> <p>Zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren</p> <p>Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het landschap en cultureel erfgoed</p>
Werkvorm	<p>Informatie opzoeken</p> <p>Beeldend materiaal analyseren</p> <p>Creatieve werkvorm: tekening ontwerp stadsplan maken</p>
Timing	40 min
Materiaal	<p>Hand-out Hofberg</p> <p>Tekst Esthetiek der Steden.pdf</p>

Tijdscapsule	
Omschrijving	Tijdscapsule voor 2115 om een idee te geven hoe een schooldag er bij jullie uitziet. Bronnen selecteren die je waardevol vindt, erfgoed bewaren.
Leerdoelen	<p>Belangrijke aspecten van onderwijs vandaag herkennen en benoemen (Door te vergelijken met de situatie ten tijde van Karel Buls lijken evidente elementen een pak minder vanzelfsprekend)</p> <p>Erfgoed omschrijven en voorbeelden geven</p> <p>Waarde van alledaagse voorwerpen/gebruiken inschatten en beargumenteren</p> <p>Selectie maken van bronnen die leerlingen waardevol vinden om te bewaren in een tijdscapsule</p> <p>Nadenken hoe een schooldag over 100 jaar zou verschillen van een typische schooldag vandaag</p> <p>Positieve en negatieve elementen van hedendaags onderwijs benoemen</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends toetsen aan verschillende standpunten</p> <p>Participeren aan gezondheids- en veiligheidsbeleid op school</p> <p>Passen veiligheidsvoorschriften toe en nemen voorzorgen voor een veilige leef- en werkomgeving</p> <p>Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid</p> <p>Bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen</p> <p>Beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen</p> <p>Herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid</p> <p>Zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren</p> <p>Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het cultureel erfgoed</p> <p>Tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten</p>

	<p>Illustreren de rol van de media en organisaties in het functioneren van ons democratisch bestel</p> <p>Beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen</p>
Werkvorm	Tijdscapsule maken
Timing	120
Materiaal	<p>Hand-out tijdscapsule</p> <p>Doos om als capsule te gebruiken</p> <p>USB-stick om digitale bronnen op te bewaren</p> <p>Divers materiaal: bronnen die leerlingen selecteren om te bewaren</p>

Leerwandeling	
Omschrijving	Zelf een stadswandeling organiseren rond Karel Buls waarbij elke leerling informatie opzoekt over een bepaalde locatie en zo expert/gids wordt over dit deeltje van de wandeling.
Leerdoelen	<p>Op het internet de stad virtueel verkennen met google street view</p> <p>Informatie opzoeken over historische gebouwen en locaties</p> <p>Link zoeken tussen Karel Buls als burgemeester/schepen van onderwijs en verschillende locaties in Brussel</p> <p>Benoemen waarom ze iets mooi of net lelijk vinden</p> <p>Nadenken over de dynamische rol van historische plekken als mogelijke "lieux de mémoire"</p> <p>Presenteren</p> <p>Gidsen, uitleg geven over een voorbereid voorwerp</p> <p>Manieren zoeken om theoretische kennis op een speelse wijze over te brengen</p> <p>Verslag over stadswandeling maken</p> <p>Gegevens ter discussie stellen a.d.h.v. relevante criteria</p> <p>Leerkansen benutten buiten de school tijdens een stadswandeling</p> <p>Schoonheid ervaren</p> <p>Participeren via media aan de publieke ruimte: (video/foto-)reportage</p> <p>Rekening houden met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld</p> <p>Beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid</p> <p>Beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen</p> <p>Tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het landschap en cultureel erfgoed</p> <p>Beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen</p> <p>Geven voorbeelden van de potentieel constructieve en destructieve rol van conflicten</p>
Werkvorm	<p>Informatie opzoeken</p> <p>Beeldend materiaal analyseren</p>
Timing	100 min
Materiaal	<p>Hand-out Leerwandeling</p> <p>Documentatiemap Karel Buls</p> <p>Hand-out Biografie</p>

Vakoverschrijdende eindtermen

Deze VOETen zijn van toepassing in de activiteiten.

Leerlingen...

Gemeenschappelijke stam

Communicatief vermogen

1 brengen belangrijke elementen van communicatief handelen in praktijk

Leerlingen werken samen en nemen democratische beslissingen om in groep een doel te bereiken

Creativiteit

2 kunnen originele ideeën en oplossingen ontwikkelen en uitvoeren.

Leerlingen werken samen om een doel te bereiken.

Esthetische bekwaamheid

6 kunnen schoonheid ervaren.

Leerlingen denken na over wat en waarom een school of stad een mooie, aangename omgeving maakt.

7 kunnen schoonheid creëren.

Leerlingen brengen hun bevindingen op creatieve manier in beeld: bvb. maquette, foto, toneel, reportage, video, sociale media, etc.

Exploreren

8 benutten leerkanalen in diverse situaties.

Leren over cultureel erfgoed, onderwijs en stadsbeleving in een atypische omgeving, anders dan traditionele les in klas. Leren met formele en non-formele educatie.

Kritisch denken

11 kunnen gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen a.d.h.v. relevante criteria.

Leerlingen gaan kritisch om met (historische) bronnen en archiefstukken.

Mediawijsheid

14 gaan alert om met media.

Leerlingen gaan kritisch om met historische bronnen zoals oude krantenartikels of spotprenten.

15 participeren doordacht via de media aan de publieke ruimte.

Leerlingen brengen hun bevindingen op creatieve manier in beeld: bvb. reportage, video, sociale media, etc.

Open en constructieve houding

16 houden rekening met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld.

Leerlingen denken na over de invloed die historische en hedendaagse onderwijshervormingen hebben op hun schoolervaringen vandaag, over woonbeleving van de veranderende stad.

17 toetsen de eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends aan verschillende standpunten.

Leerlingen schatten voor- en nadelen van onderwijshervormingen en evoluties rond urbanisme in door informatie op te zoeken en te discussiëren met elkaar.

Respect

18 gedragen zich respectvol.

Respect en begrip tonen voor leerlingen die een andere mening hebben.

Samenwerken

19 dragen actief bij tot het realiseren van gemeenschappelijke doelen.

Leerlingen werken in groep samen om een doel te bereiken.

Zorgvuldigheid

25 stellen kwaliteitseisen aan hun eigen werk en aan dat van anderen.

Leerlingen brengen hun bevindingen op een creatieve manier in beeld en stellen zich kritisch op om tot een verzorgd resultaat te komen.

Zorgzaamheid

26 gaan om met verscheidenheid.

Leerlingen ontdekken verschillende manieren om met taaldiversiteit om te gaan op school.

Context 1: Lichamelijke gezondheid en veiligheid

10 participeren aan gezondheids- en veiligheidsbeleid op school.

Leerlingen denken na over hun eigen schoolomgeving in navolging van Karel Buls' aandacht voor hygiënische en goede leeromgevingen.

11 passen veiligheidsvoorschriften toe en nemen voorzorgen voor een veilige leef- en werkomgeving.

Leerlingen denken na over hun eigen schoolomgeving in navolging van Karel Buls' aandacht voor hygiënische en goede leeromgevingen.

15 beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid.

Inzicht verwerven in gevolgen die onderwijshervormingen door Karel Buls hadden op schoolgaande kinderen en jongeren.

Context 2: Mentale gezondheid

7 gebruiken beeld, muziek, beweging, drama of media om zichzelf uit te drukken.

Leerlingen brengen hun bevindingen op creatieve manier in beeld: bvb. maquette, foto, toneel, reportage, video, sociale media, etc.

Context 3: Sociorelationele ontwikkeling

1 erkennen het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in relaties.

Leerlingen werken samen en nemen democratische beslissingen om in groep een doel te bereiken.

3 accepteren verschillen en hechten belang aan respect en zorgzaamheid binnen een relatie.

Leerlingen werken samen en nemen democratische beslissingen om in groep een doel te bereiken.

7 bespreken opvattingen over sociale aspecten van samenlevingsvormen.

Inzicht verwerven in de invloed die architectuur, wijkplanning en stadsontwikkeling hebben op hoe mensen samenleven in een stad.

10 beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen.

Argumenten geven waarom leerlingen liever in een historisch gegroeide of geplande wijk zouden wonen.

Context 4: Omgeving en duurzame ontwikkeling

2 herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid.

Inzicht in rol van onderwijshervormingen voor veilige, gezonde leeromgeving, zowel in hedendaags Brussel als ten tijde van Karel Buls.

4 zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren.

Leerlingen denken na over hoe ze hun eigen schoolomgeving aangenamer en duurzamer kunnen maken in navolging van Karel Buls aandacht voor een optimale leeromgeving.

5 tonen interesse en uiten hun appreciatie voor het landschap en het cultureel erfgoed.

Leerlingen leren belang en impact van gemeenschapsarchieven om erfgoed te bewaren. Aandacht hebben voor de manier waarop een stad groeit en evolueert in de tijd.

Context 5: Politiek-juridische samenleving

2 passen inspraak, participatie en besluitvorming toe in reële schoolse situaties.

Leerlingen werken samen en nemen democratische beslissingen om in groep een doel te bereiken.

3 tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten.

Inzicht verwerven in gevolgen die onderwijshervormingen door Karel Buls hadden op schoolgaande kinderen en jongeren.

7 illustreren de rol van de media en organisaties in het functioneren van ons democratisch bestel.

Mediawijsheid vergaren door na te denken over de manier waarop Buls en zijn ideeën toen werden weergegeven in de media (artikels, spotprenten) en hoe de media in het algemeen ons beeld kunnen veranderen op onderwijs- of politieke hervormingen.

Context 6: Socio-economische samenleving

8 geven kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede aan.

Inzicht verwerven in rol die onderwijs kan spelen in het bestrijden van kansarmoede.

Context 7: Socioculturele samenleving

1 beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen.

Historische vergelijking van normen en waarden omtrent opvoeding en onderwijs.

2 gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen.

Respect tonen voor de opinie van andere leerlingen tijdens discussiemomenten.

5 geven voorbeelden van de potentieel constructieve en destructieve rol van conflicten.

Inzicht verwerven in de rol van het conflict tussen Karel Buls en Leopold II voor de stadsontwikkeling van Brussel.

7 illustreren de wederzijdse beïnvloeding van kunst, cultuur en techniek, politiek, economie, wetenschappen en levensbeschouwing.

Inzicht in de rol van politici voor stadsontwikkeling, zowel in hedendaags Brussel als ten tijde van Karel Buls.

